

Een wereld van 30x30 cm

Peter Milders [jurist en secretaris van Stichting Natuurhistorisch Museum Rotterdam; pmilders@chello.nl]

Tot en met 24 januari 2016 was in de Van Roonzaal van Het Natuurhistorisch de expositie '30x30 - flora, fauna en afval op stoeptegels' van Koos Buist te bewonderen. De Groninger Buist duikt in deze tentoonstelling de microscopisch kleine wereld van de 'onzichtbare' stadsnatuur in, met Nederlands meest gebruikte plaveisel, de 30x30 stoeptegels, als basis van een visueel onderzoek.

Straatonderzoek

Met het project 'Urbain Afval en Natuur' heeft beeldend kunstenaar Koos Buist de afgelopen jaren in verschillende steden, zowel in binnen- als buitenland, visueel straatonderzoek gedaan naar 'micro-stadsnatuur' en afval. Verschillende kunstwerken in de vorm van video's en installaties, zijn daarvan het resultaat. Tijdens een studie-uitwisseling in Joensuu (Finland) is het idee voor het project ontstaan. Daar kwam in de lente een wintervoorraad aan straatafval tevoorschijn vanonder de smeltende sneeuw. Het verzamelen van dit afval en het verwerken ervan tot een kunstwerk inspireerde tot het UA&N-project. Enkele jaren later in Lima, Peru kwam het project officieel van de grond. Hamburg, Amsterdam, Groningen en uiteindelijk Rotterdam volgden. In iedere stad lag de nadruk op nieuwe perspectieven. In onze stad kwam de focus op de oude vertrouwde stoeptegels te liggen.

▲ Gewapend met een loepje buigt Koos Buist zich over de wegschietende bodemdierjes na het lichten van een stoepegel. (Kees Moeliker)

▲ Van ieder van de geëxposeerde stoeptegels in de Van Roonzaal wordt gedetailleerd verslag gedaan. (André de Baerdemaeker)

Roofocht

Ze zijn niet uit ons straatbeeld weg te denken en lijken op het eerste gezicht allemaal gelijk, maar schijn bedriegt: de tijd, de plaats en de elementen maken iedere Rotterdamse stoepegel - getekend door kauwgom en korstmos - volslagen uniek. Koos Buist ging de straat op en 'roofde' zeven stoeptegels uit verschillende delen van Rotterdam. Van slijk Kralingen en levendig Delfshaven tot een verlate havenkade en het sleetse Zuidplein. Vervolgens onderzocht hij deze tegels minutieus met enkele leden van het Nederlands Genootschap voor Microscopie. Dit onderzoek bracht een verborgen wereld aan het licht, waarbij bleek dat op iedere tegel iets te (be)leven viel. De zeven 30x30 tegels ondergingen een museale behandeling en vormen samen een bijzondere tentoonstelling.

Minimilieus

De bezoeker van 30x30 wordt meegenomen in de minimilieus van Rotterdam. Een verzakte stoepegel aan de Westzeedijk veranderde

in een ware microwildernis met verschillende grassoorten en kaal knopkruid (*Galinsoga parviflora*). Bij het onderzoek schoten verschillende springstaarten en een kleine bruine mijt tevoorschijn. In Kralingen werd een tegel gelicht aan de voet van een slijke woning, waarbij een oorworm (*Dermaptera spec.*) en een nimf van een cicade (*Auchenorrhyncha spec.*) op de vlucht sloegen voor het plots invallende daglicht. Vanwege de beschaduwde positie van deze tegel bestond de begroeiing erop voornamelijk uit pluisdraadmos (*Amblystegium serpens*). Op het Beursplein werd een tegel geoogst met een uitzonderlijk grote hoeveelheid kauwgom. In verschillende stadia van verval kan kauwgom veel weg hebben van kauwgomkorstmos (*Diploicia canescens*), maar bij nadere inspectie bleken alle plakaten uitgespuugd te zijn door mensen; de enige levensvormen op deze tegel waren dan ook eencellige algen. Zij zorgden voor een groene aanslag. ◀